

секційне засідання:

Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Краснодєд Т. Л.

к.е.н., доцент кафедри економіки

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Україна

**ПЕРЕОРІЄНТАЦІЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ СТРУКТУРИ
АГРАРНО-ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА
СВІТОВОМУ РИНКУ**

Зовнішня торгівля України є найпоширенішою формою її участі у світовому співробітництві. Це обумовлює потребу дослідження експортно-імпортних операцій у всіх сферах народногосподарського комплексу країни. Водночас у сфері агропромислового комплексу України досить актуальною тематикою для дослідження є аналіз товарно-експортної структури агропродовольчої продукції, оскільки являється необхідною умовою для розробки раціональної стратегії нарощування експортного потенціалу України на відповідному світовому ринку.

Серед сучасних економістів-міжнародників та аграрників основи зовнішньої торгівлі та особливості формування експортно-імпортної структури агропродовольчої продукції досліджували: Гаркуша О. О.; Заєць К.Д.; Зборовська Ю.Л.; Луценко В.О.; Рубан І. В.; Салькова І. Ю. [1] та інші.

Метою дослідження є аналіз експортно-імпортної структури сільськогосподарської та продовольчої продукції та виявлення шляхів її удосконалення в контексті підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку.

Світову торгівлю в начній мірі характеризують географічна і товарна структури. Остання являє собою співвідношення товарних груп у світовому експорті (імпорті). Результатом експортно-імпортних операцій країни є торгівельне сальдо, що являє собою різницю між вартістю експорту та імпорту продукції.

Експорт та імпорт сільськогосподарської та продовольчої продукції України включає такі елементи, як живі тварини і продукти тваринного походження; продукти рослинного походження; жири та олії тваринного або рослинного походження та готові харчові продукти.

Аналіз товарної структури експорту та імпорту сільськогосподарської та продовольчої продукції показав, що Україна є активним учасником світового аграрно-продовольчого ринку [2; 3]. Вона як реалізує, так і закупає сировину та готові продукти харчування у іноземних конкурентів. Обсяги та співвідношення придбаної і реалізованої на світовому ринку продукції обумовлює безліч факторів – виробничі і фінансові можливості вітчизняних виробників, специфіка продукції, рівень іноземної конкуренції, світові ціни тощо.

Очевидний вплив на зменшення вартості експорту живих тварин та продуктів тваринного походження загалом створили, молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед. Товарна структура експорту живих тварин та продуктів тваринного походження свідчить про переважне місце в ній питомої ваги саме молока та молочних продуктів, яєць птиці, натурального меду.

На зростання вартості експортної продукції рослинництва вплинув приріст по багатьом її підвидам, але суттєву роль у цьому зростанні у грошовому вигляді відіграє тільки приріст по категорії «зернові культури». Після зернових культур йдуть насіння і плоди олійних рослин. Всі інші види продукції мають дуже низьку питому вагу – і не відіграють суттєвого впливу на зміну вартості експорту по категорії «продукти рослинного походження».

Вартість експорту жирів, олії тваринного або рослинного походження має тенденцію до незначного коливання протягом всього аналізованого періоду, проте відзначається загальним зростанням. Жири та олії протягом всього досліджуваного періоду мають відносно високу питому вагу у загальній вартості експортної товарної продукції АПК країни.

Вартість експорту готових харчових продуктів у 2016 році в основному характеризується зменшенням переважно по всіх підвидах продукції як по відношенню до базового, так і попереднього років.

Аналіз товарної структури імпорту живих тварин та продуктів тваринного походження засвідчив, що найвища питома вага вартості імпорту належала рибі і ракоподібним та м'ясним продуктам. Відновлення, розвиток та налагодження потужного м'ясопродуктового виробництва за сучасними технологіями дасть змогу підвищити рівень самозабезпечення країни продуктами тваринного походження і водночас зменшити обсяги імпортованої продукції.

Статистичні дані по імпорту продукції рослинного походження свідчать, що зі значним відривом від інших продуктів рослинництва перше місце займали їстівні плоди та горіхи. На другому місці знаходяться насіння і плоди олійних культур. Такі високі частки обумовлюються потребою внутрішнього ринку в екзотичній продукції.

Аналізуючи вартісні обсяги імпорту жирів, олії тваринного або рослинного походження, можна побачити спадаючу тенденцію щодо загальної вартості щорічно ввезеної даної продукції. Середня питома вага вартості імпортованих жирів та олій за шість років у загальному імпорті продукції АПК відносно невисока.

Щодо структури вартості імпортованих готових харчових продуктів, то першочергові місця тут займають групи «різні харчові продукти», тютюн та його промислові заміники, алкогольні та безалкогольні напої. Вартісні показники імпорту готових харчових продуктів свідчать про своє значне зменшення за шість років. Щодо зміни вартості імпорту готових харчових

продуктів тільки за останній рік, то тут вартість імпорту готових харчових продуктів зростає.

Таким чином, сьогодні є потреба нарощування продовольчого експортного потенціалу країни за рахунок розширеного виробництва найбільш експортованих товарних груп продукції та зменшення обсягу імпортованих товарів, виробництво яких може бути забезпечено власними потужностями країни.

Удосконалення експортної структури та нарощування обсягів експортної сировинної та аграрно-промислової продукції є головним шляхом підвищення рівня конкурентоспроможності на світовому продовольчому ринку. Підвищувати рівень конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та нарощувати обсяги експорту продукції слід в декілька етапів, починаючи з досягнення стабільності в матеріально-технічній базі, закінчуючи формуванням раціональної маркетингової концепції. Українські підприємства мають можливість для нарощування обсягів реалізованої на світовому ринку сільськогосподарської та продовольчої продукції за умов реалізації механізму зниження витрат на виробництво і реалізацію експортної продукції. Водночас застосування інноваційного розвитку експортного потенціалу для вітчизняних аграріїв є неодмінною умовою його нарощування та удосконалення експортно-імпоротної структури товарної продукції. Система заходів зі зростання експортного потенціалу АПК України повинна впроваджуватися на всіх рівнях економіки, починаючи від споживацького і закінчуючи світовим.

Література:

1. Зборовська Ю.Л. Підвищення конкурентоспроможності продукції - важлива умова нарощування експортного потенціалу АПК України/ Ю.Л. Зборовська// Зовнішня торгівля: право та економіка. - 2007. - №4. - С. 137-140
2. Сільське господарство України 2016: стат. зб. / [за ред. О.М. Прокопенка]. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 195 с.
3. Україна у цифрах 2016: стат. зб. / [за ред. І.Є. Вернера]. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 240 с.